

Σάββατο, 08 Ιουνίου 2002
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΛΑΤΙΝΙΚΑ

ΘΕΜΑ Α

Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το παρακάτω κείμενο:

Omnia sunt misera in bellis civilibus, sed nihil miserius quam ipsa victoria: ea victores ferociores impotentioresque reddit, ut, etiamsi natura tales non sint, necessitate esse cogantur. Bellorum enim civilium exitus tales sunt semper, ut non solum ea fiant, quae velit victor, sed etiam ut victor obsequatur iis, quorum auxilio victoria parta sit.

Pleni omnes sunt libri, plenae sapientium voces, plena exemplorum vetustas; quae iacerent in tenebris omnia, nisi litterarum lumen accederet. Quam multas imagines fortissimorum virorum -non solum ad intuendum, verum etiam ad imitandum- scriptores et Graeci et Latini nobis reliquerunt!

Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Όλα είναι αξιοθρήνητα στους εμφυλίους πολέμους, αλλά τίποτα (δεν είναι) πιο αξιοθρήνητο από την ίδια τη νίκη: αυτή κάνει τους νικητές αγριότερους και πιο αχαλίνωτους, ώστε, ακόμη κι αν δεν είναι τέτοιοι από τη φύση τους, να εξαναγκάζονται να είναι από ανάγκη. Γιατί οι εκβάσεις των εμφυλίων πολέμων είναι τέτοιες πάντοτε, ώστε όχι μόνο να γίνονται αυτά, τα οποία θέλει ο νικητής, αλλά ακόμη ώστε να κάνει ο νικητής το χατίρι αυτών, με τη βοήθεια των οποίων κερδήθηκε η νίκη.

Γεμάτα είναι όλα τα βιβλία, γεμάτοι οι λόγοι των σοφών, γεμάτη (είναι) η αρχαιότητα από παραδείγματα: όλα αυτά θα βρίσκονταν στο σκοτάδι, αν δε τα συνόδευε το φως των γραμμάτων. Πόσο πολλές εικόνες γενναιότατων ανδρών - όχι μόνο για να (τις) κοιτάζουμε αλλά και για να (τις) μιμούμαστε - μας κληροδότησαν οι συγγραφείς και οι Έλληνες και οι Λατίνοι!

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Β1

α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ουσιαστικά:
exitus: την αφαιρετική ενικού αριθμού και τη γενική πληθυντικού αριθμού

auxilio: την αιτιατική ενικού αριθμού και τη γενική πληθυντικού αριθμού

libri: την ονομαστική και την αφαιρετική ενικού αριθμού

lumen: τη γενική ενικού αριθμού και την αιτιατική πληθυντικού αριθμού

imagines: την κλητική ενικού αριθμού και τη δοτική πληθυντικού αριθμού.

Μονάδες 5

- β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω αντωνυμίες:

nihil: τη γενική ενικού αριθμού

ipsa: την ονομαστική ενικού αριθμού στο ουδέτερο γένος

tales: τη γενική ενικού αριθμού στο ουδέτερο γένος

quorum: την αιτιατική ενικού αριθμού στο αρσενικό γένος

nobis: τη δοτική ενικού αριθμού στο τρίτο πρόσωπο.

Μονάδες 5

- γ. **misera, ferociore:** Να γράψετε τους άλλους δύο βαθμούς των επιθέτων (να διατηρηθούν η πτώση, το γένος και ο αριθμός τους) και τους τρεις βαθμούς των αντιστοίχων επιρρημάτων.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

α. exitu, exituum

auxilium, auxiliorum

liber, libro

luminis, lumina

imago, imaginibus

β. nullius rei

ipsum

talis

quem

sibi

γ.

Επίθετα

misera

miseriora

miserrima

feroces

ferociore

ferocissimos

Επιρρήματα

misere

miserius

miserrime

ferociter

ferocius

ferocissime

ΘΕΜΑ Β2

- α. **fiant:** Να κλίνετε το ρήμα στην προστακτική του ενεστώτα και να γράψετε τα τρία γένη του γερονδιακού στην ονομαστική του ενικού αριθμού.

Μονάδες 5

β. **obsequatur**: Να γράψετε την ίδια έγκλιση στο ίδιο πρόσωπο και αριθμό σε όλους τους χρόνους (να λάβετε υπόψη το υποκείμενο).

Μονάδες 5

γ. Στα παρακάτω ρήματα να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:

reddit: το β' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα και του παρακειμένου στη φωνή που βρίσκεται.

cogantur: το απαρέμφατο του ενεστώτα και το απαρέμφατο του μέλλοντα στη φωνή που βρίσκεται.

velit: το γ' ενικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα και του μέλλοντα.

iacerent: το α' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής του ενεστώτα και του παρακειμένου στη φωνή που βρίσκεται.

reliquerunt: το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού και του υπερσυντελικού στη φωνή που βρίσκεται.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

α.

Προστακτική Ενεστώτα

-
fi
-
-
fite
-

Γερουνδιακό

faciendus, facienda, faciendum

β.

obsequatur
obsequeretur
obsecuturus sit
obsecutus sit
obsecutus esset

γ.

reddit

Β' Πληθυντικό Οριστικής Ενεστώτα: redditis

Β' Πληθυντικό Οριστικής Παρακειμένου: reddidistis

cogantur

απαρέμφατο Ενεστώτα: cogi

απαρέμφατο Μέλλοντα: coactum iri

velit

Γ' Ενικό Οριστικής Ενεστώτα: vult

Γ' Ενικό Οριστικής Μέλλοντα: volet

iacerent

Α' Ενικό Υποτακτικής Ενεστώτα: iaceam

Α' Ενικό Υποτακτική Παρακειμένου: iacuerim

reliquerunt

Β' Ενικό Οριστικής Παρατατικού: relinquebas

Β' Ενικό Οριστικής Υπερσυντελικού: reliqueras

ΘΕΜΑ Β3**α. quae iacerent in tenebris omnia, nisi litterarum lumen accederet:**

Να μετατρέψετε τον υποθετικό λόγο έτσι, ώστε να εκφράζει υπόθεση αντίθετη προς την πραγματικότητα στο παρελθόν.

Μονάδες 5

β. ut necessitate esse cogantur:

Να αναγνωρίσετε τη δευτερεύουσα πρόταση και να αιτιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς της.

Μονάδες 5

γ. nihil miserius quam ipsa victoria:

Να διατυπώσετε με διαφορετικό τρόπο το β' όρο της σύγκρισης.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΗ**α. Quae iacuissent in tenebris omnia, nisi litterarum lumen accessisset.**

β. Δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση, εισάγεται με το συμπερασματικό σύνδεσμο ut, γιατί είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική (όπως όλες οι συμπερασματικές), γιατί το συμπέρασμα στα Λατινικά θεωρείται υποκειμενική κατάσταση και μάλιστα χρόνου Ενεστώτα, γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (reddit) και αναφέρεται στο παρόν-μέλλον. Εδώ ισχύει η ιδιομορφία της ακολουθίας των χρόνων. (Οι συμπερασματικές προτάσεις, καθώς και οι τελικές, οι βουλευτικές, οι ενδοιαστικές, οι προτάσεις του quominus και του quin έχουν ιδιομορφή ακολουθία χρόνων, δηλαδή εκφέρονται μόνο με υποτακτική Ενεστώτα μετά από αρκτικό χρόνο ή με υποτακτική Παρατατικού μετά από ιστορικό χρόνο. Το αποτέλεσμα ή συμπέρασμα, όπως και ο φόβος, η βούληση, η πρόθεση είναι ιδωμένα τη στιγμή που εμφανίζονται στο μυαλό του ομιλητή και όχι

τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής τους. Υπάρχει, δηλαδή, συγχρονισμός μεταξύ κύριας και δευτερεύουσας πρότασης).

γ. nihil miserius **ipsa victoria**.

ΘΕΜΑ Β4

α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικώς τους παρακάτω όρους:
civilibus, ferociores, exitus, auxilio, ad imitandum, nobis.

Μονάδες 6

β. **Bellorum enim civilium exitus tales sunt semper, ut non solum ea fiant, quae velit victor:**

Να επαναδιατυπώσετε τις παραπάνω προτάσεις, αφού τις εξαρτήσετε από το:
Cicero dixit.

Μονάδες 9

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

α. **civilibus:** Επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη “bellis”

ferociores: Κατηγορούμενο στο αντικείμενο του ρήματος “victores”

exitus: Υποκείμενο στο ρήμα “sunt”

auxilio: Αφαιρετική οργανική του μέσου στο ρήμα “parta sit”

ad imitandum: Εμπρόθετο γερούνδιο που δηλώνει το σκοπό στο ρήμα “reliquerunt”

nobis: Αντικείμενο έμμεσο στο ρήμα “reliquerunt”

β. Cicero dixit bellorum civilium exitus tales esse semper, ut non solum ea fierent, quae vellet victor.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Τα θέματα δεν παρουσιάζουν καμιά ιδιαίτερη δυσκολία για έναν καλά προετοιμασμένο υποψήφιο.